

Mi in I. mednarodni kongres za glasbeno vzgojo v Pragi

Prof. Leo Kestenberg, po naročilu Društva za glasbeno vzgojo v Pragi organizator I. mednarodnega kongresa za glasbeno vzgojo v Pragi, je naloge in smernice, ki bi se naj imele rešiti in obravnavati ob tej priliki, v članku »Warum allgemeine Musikerziehung« (Der Auftakt) utemeljil približno tako-le:

Se nedavno je bil smoter celotne izobrazbe usmerjen na sile duha in razuma. Učni načrti glavnih predmetov so bili sestavljeni tako, da so predpisovali primerni kvantum najpotrebnejšega praktičnega znanja, ki ga naj pridobi mladi človek v šoli za svoje bodoče življenje. Znanstveni pouk je zavzemal torej najvišje, najvažnejše mesto v šoli. Pedagoška reformna stremiljenja, ki so se začela že v osemdesetih letih prejšnjega stoletja in ki so poglobila nauke Komenskega, Rousseaua, Goetheja in Pestalozzija, hočejo pa sorazmeren harmoničen razvoj znanstvenih in srčnih sil. Idealna slika humanistične vzgoje dobiva drugačno lice. Antiko naj ne reprezentirajo samo grški nepravilni glagoli in latinska sintaksa, temveč naj uresniči zahteve, ki jih Platon v svoji »Državi« oznanja, t. j. splošno vzgojo naj pronicajo enakomerno tudi muzički in gimnastiški elementi. Poudarjanje vzgoje vsega človeka samoposebi privede do tega, da se stvariteljskim silam, ki jih vsaj kot kal vsebuje vsak normalni indvidij bodisi v kakršnikoli obliki, začne posvečati več pažnje kot doslej. Iščejo poti in sredstva, ki naj sproste zakopane sile vsakega človeka, da se udeležujejo in izžive. Odkriva se »otrokova genialnost«, zdi se, da je napočilo »stoletje otrok«. V takem vzgojnem prizadevanju zavzema zlasti glasbeni element svojevrstno mesto. Ne bo dolgo časa trajalo, ko bomo spoznali v zvezi ritmike z gimnastiko, v glasbeni improvizaciji in izobrazbi sluha, v navodilu k zavednemu poslušanju in primavističnemu petju v zboru splošno dušo oblikujoče vrednote. Ves kompleks je smatrati kot poživljenje glasbene samodelavnosti, kot pričetek muzikalnega aktiviranja vsega naroda, kot protitež k dosežani pasivnosti redkih poslušalskih vrst in k tehničnemu in propadanju glasbenega življenja. To je tudi odgovor na vprašanje, zakaj danes sploh zahtevamo glasbeno vzgojo za vse in za vsakega, saj je ta v tesni zvezi s političnim, gospodarskim, pedagoškim in umetniškim preobrazovalnim procesom naše dobe. Glasbena vzgoja današnjega časa stremi za tem, da bi našel vsak človek kakršnikoli dostop do muzike, ker spada muziko-muzikalna izobrazba k splošni vzgoji, kakor pisanje, čitanje, računanje, torej: pobijanje glasbenega analfabetizma. Vedno več prostora v glasbeni vzgoji zavzemajo tudi pevski krogi in igre, gimnastične in ritmične skupine, glasbeni kolektivi. Končno zahtevajo vse moderne glasbenovzgojne metode oživotvoritev specijskih glasbenih stvariteljskih sil, vodijo do zavednega notranjega osvobodjenja, s čimer se odpovedujejo vsakemu drilu, mehaniziranju, ter zunanjim tendencam in paradam. Reformatorji glasbene vzgoje zahtevajo splošno glasbeno vzgojo, ker se zavedajo njenih velikih socialnih in etičnih vrednot, ki so neprecenljive vrednosti pri konkretni vzgoji in pomiritev resnično svobodnega človeštva zlasti v današnjih razburkanih in mir narodov ogrožajočih časih.

Da bi prišlo do praktičnega izkaza take in podobne ideje ter njih uresničenje, je bilo lani ustanovljeno v Pragi pod predsedstvom ministra dr. Krofte »Društvo za glasbeno vzgojo«. Ze letos pa je sklicalo v prvih aprilskih dneh, od 4. aprila do 9. aprila, pod patronažo predsednika republike dr. Beneša I. mednarodni kongres za glasbeno vzgojo v Pragi. Na kongres so bile povabljene vse kulturne države. Med njimi seveda tudi Ju-

goslavija. Ni namen mojega spisa podati detajle kongresa, ki jih le deloma poznam, ker sem se pred zaključkom vseh kongresnih prireditelj moral s »Trboveljskim slavčkom« odpotovati.

V glavnem je kongres nosil informativni značaj. Prikazal je udeležencem, ki so bili skoro izključno le glasbeni pedagogi in strokovnjaki, stanje glasbene vzgoje v posameznih pri kongresu sodelujočih državah potom referatov in praktičnih nastopov posameznih šolskih, a tudi izvenšolskih pevskih instrumentalnih in plesnih skupin, nazorno predočil sodobne glasbeno-vzgojne metode, predobaliral številne predloge in načrte glede bodoče smotne glasbene vzgoje, v obširni razstavi pokazal glasbene vzgojne pripomočke, knjige, zbirke itd. posameznih držav, ter priredil vrsto izredno uspešnih glasbenih predavanj in koncertov, ki so bili skoro vsi posvečeni glasbenovzgojnemu namenom kongresa.

V prvi vrsti bo naše ljudi zanimala udeležba Jugoslavije na kongresu.

Ze lani je prejel tovariš Avgust Šuligoj, zborovodja doma, a tudi na Čehoslovaškem ter na Dunaju odlično poznanega mladinskega zbora »Trboveljski slavček«, na željo pripravljalnega odbora za letošnji mednarodni kongres od našega prosvetnega ministrstva časten poziv, da se kot reprezentant jugoslovenskih mladinskih zborov udeleži kongresa. Koliko je bilo treba priprav, dopisovanja ter osebnih intervencij s Prago in Beogradom, prošnje za primerno subvencijo, truda za zbiranje preostale, za potovanje potrebne vsote, nešteti vaj zbora za čim najdosjostnejši nastop v Pragi, dela za dokončno fiksiranje programa ni vsega mogočega drugačnega prizadevanja, vse to bi najbolje povedati g. Šuligoj sam. Za oficijelnega delegata je prosvetno ministrstvo določilo univ. prof. dr. Miloje Milojevića. On je imel nalogo internacionalnemu poslušalstvu orisati stanje glasbene vzgoje na vseh naših šolskih zavodih ter podati sliko našega sodobnega splošnega, a predvsem šolskega glasbenega stanja. Njegovo predavanje naj bi zaključil in s primernim pevskim nastopom ilustriral »Trboveljski slavček«. Ker pa se referent ni nameraval pobližje razgovoriti o mladinskih zbora in še posebej o »Trboveljskem slavčku«, čigar ustanovitev, razvoj in delovanje je brez dvoma odločilne važnosti za sodobni razvoj vsega jugoslovenskega mladinskoglasbenega dela, je kongresno vodstvo v sporazumu s Šuligojem naprosilo mene, da pripravim in uvedem nastop »Trboveljskega slavčka« pri prvem in za to odločilnem nastopu. »Trboveljski slavček« pa se ni naravnost odpeljal v Prago. Mimogrede se je ustavil v Čeških Budjevičah. Z njim je šel tovariš Drago Supančič, ki je imel zelo težavno in naporno nalogo skrbeti za ureditev potovanja, potnih dokumentov, vozniških listov, prenočišč, prehrane in sto in sto drugih, na videz morda ne važnih, a kljub temu prepotrebni stvari. S »Slavčkom« je potovalo 5 tovarišev spremeljancev, dalje slikar Miha Maleš kot poročevalec za »Slovenca«, komponist prof. Slavko Osterc in jaz, ki sem bil povabljen na kongres od njegovega vodstva kot novinarski poročevalec in, kot že povedano, tudi v zadnjem hipu naprosen drugi referent. Budjeviški prijatelji, ki so poznali »Slavčka« že iz zveze prve njegove koncertne poti po Češko-slovaški, so nas privrčno in gostoljubno sprejeli. »Slavček« je priredil v Budjevičah dva, v vsakem oziru izvrstno uspeša koncerta, 4. pa se je na vse zgodaj odpeljal v Prago, ker je bila popoldne v parlamentarni dvorani slavnostna otvoritev kongresa. Po svojih delegatih je bilo zastopanih na kongresu 14 držav: Belgija, Danska, Estonija, Francija, Japonska, Jugoslavija, Nizozemska, Avstrija, Rumunska, U. S. A., Španjka, Švica in Velika Britanija ter tudi delegat Društva narodov g. André Coenoy. Videl sem se prof. Kamburova iz Bolgarije in nekaj drugih interesentov in opazovalcev iz najrazličnejših strani sveta.

Drugi dan, v nedeljo, 5. aprila popoldne je »Trboveljski slavček« prvkrat nastopil, in sicer v Smetanovi dvorani dvakrat zaporedoma, ob 2. in ob 4. uri. Tedaj je priredil Pomladek Rdečega križa pod protektoratom mestnega šol. odbora za praško šolsko deco dva koncerta. Sodelovali so vsi zagranični pevski zbori in instrumentalni zbori češkoslovaške mladine. Poleg »Slavčka« smo slišali pevski zbor znamenite »Kobenhavns Folke-musikkole« iz Danske, pevski zbor »Volks-musik School« iz Amsterdama na Nizozemskem, mladinski dekliški zbor »Elena Doamna« iz Bukurešte in dekliški zbor »Schweizer Jugendgruppe«. Ze takoj pri tem nastopu smo ločili dva tipa pevskih zborov: prvi, ki je v svobodni disciplini in rahli organiziranosti podajal pesmi v eno, dvo- in večglasju, poudarjajoč v prvi vrsti svojo splošno glasbeno vzgojo in naobrazbo, ne da bi se poglabljal v pevsko, dinamično, melodično in interpretacijsko podrobnosti, ki je pel, kakor poje narod s stoletno glasbeno tradicijo in drugi, koncertni, strogo disciplinirani, uniformirani zbori tip s frapantno pevsko tehniko, z umetniško izklesanim petjem, o katerem nekateri pedagogi dvomijo, da je svoje uspehe dosegel s smotrnim glasbenim poukom in te uspehe pripisujejo mehničnemu drilu. K temu tipu sta spadala rumunski dekliški pevski zbor ter »Trboveljski slavček«. Oni, ki pozna petletno delo »Trboveljskega slavčka« pa ve, da je svoje uspehe dosegel po mukopolni resni, tehtni in dosledni glasbeni vzgoji svojega trudoljubnega in glasbeno močno nadarjenega učitelja Šuligoja. Pri obeh koncertih se je »Slavček« odrezal prvovrstno ter je odnesel prvenstvo.

(Dalje prihodnjic.) Emil Adamič.

Splošne vesti

SEJA GLAVNEGA ODBORA JUU.

Na osnovi čl. 18. pravil Jugoslovenskega učiteljskega združenja čl. 5. poslovnika in sklepa izvršnega odbora z dne 18. aprila 1936. se bo vršila seja glavnega odbora Jugoslovenskega učiteljskega združenja 31. maja, 1., in 2. junija 1936. v Beogradu, Kralja Miljutina ul. 66, ob 9. uri z naslednjim

dnevni redom:

1. Poročilo predsednika JUU.
2. Poročilo tajnika in referentov JUU.
3. Poročila predsednikov sekcij JUU in sicer:
 - I. Narodna osnovna šola: a) socialni položaj otrok; b) vzgoja in izobrazba otrok; c) ovire pri vzgoji; d) materialna stran šole.
 - II. Narodni učitelj: a) šolsko in izvenšolsko delo; b) državljanske pravice in dolžnosti; c) odnosi napram narodu in napram oblastem; d) pravni položaj učiteljstva; e) materialni položaj.
 - III. Šolsko nadzorstvo.
 - IV. Učiteljska organizacija: a) bližnji in daljnji smotri; b) idejno delo za dosego smotrov organizacije; c) administrativna stran organizacije; d) idejna bližina in sodelovanje.
 4. Poročila o uredbah: a) o vzdrževanju šol; b) o disciplinskem postopku za učitelstvo narodnih šol; c) o šolskih učbenikih; d) o višji pedagoški šoli (priprava šolskih nadzornikov in učiteljev za defektno deco); e) o gospodinskih šolah in tečajih. Ostala vprašanja finančnega zakona za l. 1936./37.
 5. Učni načrt in program za osnovne in višje narodne šole.
 6. Personalna prosvetna politika in izvajanje »Osnovnih načel personalno prosvetne politike in intervencij JUU« in učiteljska stalnost.
 7. Organiziranje sekcijjskih počitniških tečajev v svrhu utrjevanja stanovske ideologije po »deklaraciji o smeri stanovske politike JUU« in programatičnega, sistematičnega dela v organizaciji in izven nje, kakor tudi organiziranja pedagoških ekskurzij v inozemstvo.
 8. Nova pravila JUU, splošni poslovnik, poslovnik za skupščine in zborovanja JUU, poslovnik stanovskega razsodišča in njihova izvedba.
 9. Sklicanje banovinskih sekcijjskih skupščin JUU.
 10. Mednarodni kongres učiteljske internacionale iz Pariza v Beogradu — avgusta 1936. — Vseslovska učiteljska zveza.
 11. Kraj, čas in dnevni red XVI. glavne skupščine JUU.
 12. Proračun JUU za 1936./37.
 13. Poročilo nadzornega odbora JUU.
 14. Predlogi glavnega odbora za glavno skupščino.
 15. Vprašanja in predlogi.

— Veliko zborovanje učiteljstva se bo vršilo v prvi polovici meseca junija v Rogški Slatini. Doselej je svojo udeležbo prijavilo 8 sreskih društev. Pedagoško predavanje je prevzel g. profesor Šilih iz Maribora, poročilo o stanovskih zadevah pa bo podal tovariš predsednik Dimnik. Pričakovati je tudi nekaj udeležbe iz savske banovine.

— Reforma učiteljske izobrazbe v Jugoslaviji. JUU v Beogradu je izdalo IV. zvezek pedagoške biblioteke, ki vsebuje misli o reformi učiteljske izobrazbe v Jugoslaviji od Dušana Priče, urednika »Narodne prosvete« in prof. Gustava Šilija. Brošura stane 4 Din in se naroča pri JUU, izvršni odbor Beograd, Kralja Miljutina 66.

— Praktični učiteljski izpit na državni učiteljski šoli v Mariboru, ki se je vršil v dneh od 20. aprila do 27. aprila 1936. pred izpitnim odborom pod predsedstvom direktorja Kadunca Frana, so položili sledeči učitelji-pripravniki: Burja Ljudmila iz Strukovca, Čede Amalija iz Pristove, Gajšek Nada

iz Tepanja, Hojer Irma iz Sv. Jurija ob Taboru, Kolšek Miran iz St. Janža na Drav. polju, Kosi Anton iz Beltincev, Mikuš Stanko iz Sv. Pavla pri Preboldu, Novak Tatjana iz Martjanec, Pepelnjak Ivan iz Nove Cerkve, Rotmann Ervin iz Sv. Jurija, Serajnik Ivan iz Sladkega vrha, Strnad Rudolf iz Tinja. Dve kandidatini ter en kandidat so bili reprobirani.

— Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« priredi v počastitev 25-letnice neumornega delovanja dirigenta g. Zorka Prelovca dne 8. t. m. ob 20. uri v Filharmoniji koncert, ki ga vodi slavljencec sam. Na vzporedu so samo slavljenceve pesmi. — Tovariši in tovarišice! Počastimo s posetom koncerta prijatelja našega stanu.

— Jugoslovenske narodne pripovetke. Jugoslovensko učiteljsko združenje v Beogradu je osnovalo, v smislu sklepa sarajevske skupščine Mladinske matice. Kot prva knjiga te matice so izšle »Jugoslovenske narodne pripovetke«. Knjiga ima 80 strani z 25 slikami. Cena knjige je 5 Din, a da bi prišli do knjige tudi siromašnejši otroci, se pošlje za vsakih poslanih 20 Din 5 knjig. Knjiga je tiskana tako, da je polovica pripovedk tiskanih v cirilici, polovica pa v latinici. Naročnina se pošlje na pošto čekovni račun 53.081 ali pa s pošto nakaznico na JUU Beograd, Kralja Miljutina 66, s pripombo kaj se naroča.

— Učiteljski dom v Splitu. Tudi učiteljstvo iz našega Primorja zbira že dolgo časa prispevke za svoj dom. Ze pred vojno se je začela akcija za zidanje učiteljskega doma v Splitu. L. 1920. je bila osnovana zadruga »Učiteljski dom« z. z. o. z. v Splitu. Namen zadruge je zgraditi v Splitu dom, kjer bi bil konvikt in tiskarna. Zadrugi deluje znanjša po 100 Din, a pravila predvidevajo tudi ustanovnike, ki vplačajo po 1000 Din in dobrotnike, ki vplačajo enkratni znesek 2500 Din. Pred kratkim je zadruga razposlala na učiteljstvo svojega področja in tudi izven njega pozive za pristop k zadrugi. — Želimo tovarišem iz primorske banovine, da bi svoje započeto delo kaj kmalu dovedli do popolnega uspeha.

† VALENTIN ZAVRL

24. aprila je umrl v Ljubljani po kratki bolezni tovariš Valentin Zavrl, šol. upravitelj v p., star 72 let. Pokojni tovariš Zavrl je bil po rojstvu Ljubljančan, rojen 1864. Z 19 leti je dovršil učiteljske v Ljubljani. Začetek njegovega učiteljskega službovanja je bil na Dolenskem v novomeškem okraju, kjer je ostal 13 let do 1896. ko je prišel za šolskega upravitelja v Begunje pri Radovljici. Tu je ostal do svojo upokojitve 1923., polnih 27 let.

Pokojni je bil nad vse čislani in spoštovan učitelj in vzgojitelj šolske in izvenšolske mladine, vester v svojem poklicu in kot tak ljubezniv in zvest stanovski tovariš in obče v družbi dober in vesel družabnik. Sicer bolj tihega in mirnega zadržanja, a odločen in kremenit v svojem mišljenju in prepričanju. Zato so ga ondotni tovariši(-ce) tudi odbrali za svojega zastopnika v takratni okrajni šolski svet.

Izven svojih stanovskih dolžnosti je posvetil vse svoje sposobnosti in zmožnosti v prostem času za gospodarski in prosvetni napredek ljudstva. Z vso vneto se je žrtvoval za napredek sadjarstva in kmetijstva. Bil je postrtovalen vodja kmetijske podružnice, vnet član in načelnik gasilske čete, neutrudljiv vodja gledaliških predstav.

Za vso to postrtovalnost ga je ljudstvo tudi cenilo in spoštovalo in ga bo ohranilo v hvalečnem spominu. Njegovo delovanje je toliko bolj upoštevanja vredno, ker v tedanjih časih ni bilo učiteljstvu z rožicami postlano, bodisi pri njegovem upoštevanju, pravica in še veliko manj v gmotnih ozirih.

Tovarišu Zavrlu bo ohranjen svetel spomin! L. P.

Cisti

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— Bana je v ptujskem okraju pozdravljala med drugimi tudi šolska mladina. G. ban je v Cirkovčih tudi nagovoril šolsko mladino in jo pozival, naj uboga starše in učitelje. V Hajdini je pozdravil g. bana šolski upravitelj Petje, kot moža, ki je znal za svoj narod trpeti, ki je znal za njegov dobrobit vedno in povsod zastaviti vse svoje sile, četudi mu to ni hodilo vedno prav in je moral prevzeti nase vse breme svojih političnih nasprotnikov. (»Slovenec«, 29. IV.)

— Počitniški tečaj za učitelje. Za ročna dela bo tečaj v Zagrebu od 3. do 30. VII. in na Korčuli od 20. VII. do 15. VIII. (»Glas naroda«, 29. IV.)

— Na Aleksandrovi univerzi v Ljubljani je vpisovanje v letni semester zaključeno. Vpisanih je 1593 slušateljev.

— Ukinitve manjšinskih šol v Nemčiji. Z zatvoritvijo zasebnih šol v Nemčiji bodo najbolj prizadete katoliške yerske šole in šole narodnih manjšin, med temi bo zaprtih 59 poljskih in 19 lužiško-srbskih šol. (»Slovenski narod«, 30. IV.)

— V komisijo za manjšinsko šolstvo, ki določa o sprejemu učencev v manjšinske razrede sta imenovana od banske uprave gg. dr. Brandstätter in Felber iz Maribora. (»Deutsche Zeitung«, 30. IV.)

— Ljubljanski muzej je od 3. maja dalje odprt vsako nedeljo od 10. do 12. ure za splošen brezplačen poset.

— Zalec dobi novo šolo, vendar se stvar na višjih mestih zavlakuje in se izgublja za gradbena dela, ugoden čas. (»Nova doba« od 1. V.)

— O ljubljanski univerzi ima 4. številka »Sodobnosti« zanimiv članek. Na univerzi je otrok državnih in priv. uradnikov 80%, od vseh drugih stanov pa le 20%. — Na tehniki je slika sledeča: Otrok kmetov 9,7%, otrok delavcev 2,9%, otrok drž. uradnikov 58,9%, otrok zasebnih uradnikov 28,5%. Na vsej univerzi študira od 280.000 družin kmetov in delavcev 400 študentov in od ostalih 60.000 družin drugih stanov pa 1300.

— V San Felice v Mehiki je množica katoličanov, ki so prihajali iz cerkve, napadla skupino šolskih otrok svobodne šole, ki so mesto v cerkev šli na izlet. Pri tem je bilo 16 otrok ubitih in 25 ranjenih. (»Delavska politika«, 2. V.)

— O premešitvi Vide Pečnikov iz Studencev v Maribor, Ivana Hrovata iz Ihana v Krško in Marije Cepuder iz Ptuja v Maribor in o razrešenih upraviteljih Jankovića v Vojniku, Höglerja v Mozeltju in Kérhanka v Po-brežju piše »Slovenec« od 3. V.

»Kako je le vendar to mogoče?«
 »Četrta dimenzija podira vse ploskve in zapreke, razgaljeni ležimo pred njo, ničesar ji ne ostane prikrito. Najstrašnejše so pa za nas njihove sodbe, moč štiridimenzionalnega sveta. Kakor jerihonske trobente udarjajo glasovi ob nas. Oziramo se, pogled v četrto dimenzijo nam je neznan, zamen je vsako naše beganje, smer nam je neznan, le grmenje slišimo. Srečen zemljan, ki prileze na njene livade, na njen razgledni stolp.«
 »Kdo pa lahko prileze do oglišč štiridimenzionalnega sveta?« vpraša s tihim upanjem mlajši tovariš.
 »Samo gotovi ljudje, ljudje z domišljijo in velikim matematičnim znanjem.« odgovori starina in pobije trota, ki je priletel pred panj.
 »Ali pa oni resnično žive v njem?«
 »Samo v domišljiji, radi oglišč oziroma razglednega stolpa; sicer si pa že sam povedal, da je štiridimenzionalni svet mogoč samo v domišljiji.«
 »Potemtakem nam taki ljudje lahko škodujejo ali pa koristijo?«
 »Lahko eno, lahko drugo! S svojo sodbo vplivajo na javno mnenje, s tem vzbujajo razpoloženje naroda do nas.«
 Dolg molk, le brečanje čebel moti miselni tok premišljujočih učiteljev. Nato vstane starejši tovariš z besedami: »Ali veruješ sedaj v možnost obstoja štiridimenzionalnega sveta?«
 »Da in ne! No, znanstveniki iz teorije, jaz oziroma mi vsi pa iz prakse. Prekleta dimenzija. Zbogom!«
 »Na svidenje!«
 Čebelar je ostal pri čebelnjaku ter se povrnil nazaj v realen svet, mlajši pa odkrakal s povečeno glavo. Gotovo je še nadalje razmišljeval o precudnem štiridimenzionalnem svetu.
 Vinko R.

—1 Dva izseljeniška učitelja. Učitelj Jančević je premeščen iz Ambrusa v Metz, učitelj Šlibar iz Litije v Gladbeck. »Slovenec« od 3. V. dodaja pri premostitvi Jančevića še tale komentar: S tem je končana dolgoletna borba za tega odličnega prijatelja in kulturnega delavca med našimi izseljenci v Franciji, ki se pod prejšnjimi režimi ni premaknila z mesta in je učitelj Jančević za pridno in požrtvovalno delo za naše izseljence stradal.

—1 Protij nerednemu izplačevanju pokojnin in protij groznemu birokratizmu v tem pogledu prinaša »Slovenec« od 3. V. daljši članek.

—1 »Krščanska šola«, ki ima 70 podružnic je zborovala dne 3. V. V svojih resolucijah zahteva: V šolah bodi verouk osrednja moč za vzgojo značajev. Katoliške učence naj poučujejo le katoliški učitelji! Zasebne šole so potrebne in upravičene. Šolnine naj se odpravijo. Prepreči naj se unifikacija in monopoli-zacija učbenikov. (»Ponedeljski Slovenec« od 4. V.)

—1 »Narodna prosveta« od 3. V. priobčuje naslednje članke: »Učitelji in politika«, »Šolski nadzorniki in šolsko nadzorovanje«, »O angleškem šolstvu« ter polemiko o poskusni šoli v Beogradu.

—1 »Deutsche Zeitung« od 3. V. piše, da se je začel »Učiteljski tovaris« zanimati za Kočevje kot še nikdar. Omenja tudi zadevni članek v zadnji številki lista, ki govori o narodno-političnem položaju Kočevja.

—1 Za jetiko umre v Jugoslaviji letno 40.000 ljudi. v Sloveniji 1500. Z odprto jetiko ogroža zdravje otrok v naši banovini letno 5000 bolnikov. Protituberkulozna zveza v Ljubljani pozivlja vse na ustvaritev fonda, ki bi omogočal ustanavljanje protituberkuloznih disperanzjev, ki naj omogočijo tudi najrevnejšemu brezplačno preiskavo in zdravljenje. Disperanzji naj širijo splošno zdravstveno prosveto in naj pazijo posebno na šolsko mladino, da se med njo omeji jetika. (»Mariborski večernik«, 2. V.)

—1 Mariborskega pedagoškega tedna se je udeleževalo po 300 staršev dnevno, skupno tedaj 1500 udeležencev. Starši so prihajali k predavanjem celo iz daljne okolice. Predavanja se ponovijo najbrže tudi v Celju in v Ptuju. Misli se tudi na izdajo roditeljsko-vzgojnega lista. (»Mariborski večernik«, 2. V.)

—1 Teden snage priredi »Sokol« na predlog zdravniškega odseka na vsem področju saveza SKJ, in sicer od 24. maja dalje. To naj bi bil prvi početak dela za izboljšanje higienskih razmer pri nas. (»Sokolski glasnik« od 1. V.)

—1 Slovenski in splošni alkoholizem pa književniki se je glasil naslov predavanja, ki ga je imel 28. IV. t. l. v Ljubljani naš stari upokojeni tovaris Rudolf Horvat, predsednik društva »Treznost«. O predavanju so poročali trije ljubljanski dnevniki in sicer — kar je posebno značilno za nas — vsak z drugačnim naslovom kakor se je v resnici glasil. »Jutro« je priobčilo že na dan predavanja daljše poročilo pod naslovom: »Dokler je pil, je bil zdrav in čil...« »Slov. Narod« omenja med drugim tole: »Priznati je treba, da mora imeti pri nas predavatelj, ki hoče javno zagovarjati treznost, precej poguma, kajti naši pivci so v resnici velesila, kor so v dobri meri istovetni z javnim mnenjem.« Najbolj izčrpno pa je bilo poročilo »Glasa naroda« z naslovom: O naši rak-rani. Naš »ponos« in sramota.

—1 Zaščita otrok. Sirotišnici sta v državi 102, od teh je 18 državnih in banovinskih in 24 privatnih. V vseh je 4800 otrok. Dečje kolonije: l. 1934. je bilo 18 kolonij z 900 otroki. Šolskih kuhinj 187, kjer dobiva hrano 12.000 otrok, med temi jih je samo v naši banovini 34. V počitniških kolonijah je bilo v zadnjih letih približno 10.000 otrok. Otroških poliklinik je 68. Sanatorijev je 6, okrevališč 17 s skupno 1100 posteljami, dalje so še 3 zračne šole za tuberkulozne otroke, 6 gozdnih šol in 6 šol za rekonescentne. Šolskih poliklinik je 115. (Po »Ženskem svetu« št. 5.)

—1 Protij igralnim aparatom, ki jih imajo v nekaterih ljubljanskih lokalih in ki budijo igralno strast pri mladini, piše »Pohoda« od 1. V. Tu se obrača tudi na prosvetno oblast, češ, zakaj prosvetna oblast ne ukrene ničesar protij tej igri in ne pokaže mladini vse umazanosti te igre, s katero neka tvrdka izkorišča lahkomišelnost ljudstva.

—1 Glede »Sokola« je sprejela krščanska šola na svojem zborovanju naslednjo resolucijo: SKJ še vedno vztraja pri Tyrševih, od katoliškega episkopata Jugoslavije obsojenih vzgojnih principih. Samo v to telesno in vzgojno organizacijo smejo vstopati učenci in dijaki, ki se v nekaterih primerih naravnost silijo k vstopu. Krščanski starši zahtevamo torej, da se zakon o SKJ spremeni in da postane Sokol zopet svobodno društvo. (»Slovenec« od 5. V. 1936.)

—1 Predavanje o poklicni posvetovalnici, ki ga je imel na univerzi prof. cand. Vladimir Schmid, prinaša v ekscerptu »Glas naroda« od 5. V.

—1 Ob 15. občnem zboru »Pedagoške centrale« prinaša »Mariborski večernik« od 4. V. poročilo, ki daje lep vpogled v delo društva.

—1 Nemški pouk na Južnem Tirolskem. Pred letom so dobili Nemci zagotovilo, da bodo Italijani, dovolili povsod, kjer bo dovolj priglasevcev, 3 uri tedensko pouka v nemščini. Prijavilo se je 28.000 otrok, ki so želeli vsaj te ure pouka v materinskem jeziku, ali dovolili so ga le v 2 šolah za 500 otrok. — Zanimivo je, da sta bili zopet 2 učiteljici arbirani in zaprti, ker sta poučevali doma nemške otroke nemško abecedo. (»Mariborer Zeitung« 5. V.)

—1 Društvo Schulverein — Südmark, štajersko okrožje, je imelo te dni občni zbor. Iz poročil izvemo, da ima to društvo, ki deluje v jezikovno mešanih krajih ob naši meji, 255 podružnic, več knjižnic z 80.000 knjigami, več tisoč otrok obdaruje za božič in daje stipendije dijakom iz obmejnih krajev. V lanskem letu je izdalo društvo za obrambne namene trideset milijona dinarjev. (»Mariborski večernik« 4. V.)

Učiteljski pravnik

—š Polna draginjska doklada upokojenke — razsodba državnega sveta. Neke upokojena učiteljica se je preselila iz zdravstvenih ozirov iz kraja službovanja njenega so-proga aktivnega uradnika in je prosila za izplačilo polne osebne draginjske doklade. — Prošnjo ji je finančna direkcija odbila. Proti tej odločbi se je pritožila na finančno ministrstvo, ki je odbilo njeno pritožbo. Končno se je imenovana pritožila na Državni svet, ki je z razsodbo Br. 2641/36 z dne 24. II. 1936. odbilo tožbo iz razlogov, ki se glase:

»Pošto je proučilo tažbu, osporeno rešenje i ostale akte koji se na ovaj predmet odnose, kao i odgovor ministrov na tažbu poslat pismom od 13 jan. 1936 g. br. 51.229/35, Državni svet je našao, da je tužilja osporenim rešenjem pravilno odbijena od traženja da joj se isplačuje potpun lični dodatak na skupoću zbog toga što je usled bolesti pritudjena da stanuje odvojeno od muža.

Ordredom št. II tač. 2 izmena i dopuna Uredbe o dodatcima na skupoću državnih penzionera od 11 aprila 1934 god. br. 1410/1 predvidjeno je da se prema tamo odredjenoj skali smanjuje ženin dodatak na skupoću ako je muž državni službenik a žena lični penzioner kao što je i ovde slučaj. Nikakav izuzetak od ovako postavljenog pravila ovim propisom nije učinjen. Docnijim upustom ministra financija br. 15.930 od 23 aprila 1934 g. izdatim na osnovu št. 28 U. Z. i čl. 32 Uredbe o dodatcima na skupoću državnih penzionera br. 11.330 od 14 III 1932 god. predvidjeno je, da se smanjenje dodatka neće vršiti samo u slučaju kad muž i žena žive odvojeno usled bračnih razmirica, a da će se u svima ostalim slučajevima smanjenje ličnog dodatka izvršiti prema zanimanju (prihodu) muža bez obzira, da li muž i žena stanuju u istom mestu pošto je zakonska pretpostavka, da je mesto stanovanja žene — lične penzionerke tamo gde stanuje njen muž, pa dakle i u slučaju tužbe.

—š Vprašanje: R. G. iz J. Ali se plačuje stanarina, ki jo prejema učiteljstvo, od krajevnih šolskih odborov za mesec naprej ali mesečno za nazaj? Kakšen način plačevanja je zakonito pravilen?

Odgovor: Stanarina pripada kot ostali prejemki v naprej.

Naša gospodarska organizacija

—g Učiteljski dom v Mariboru. »Za Hrenov kamen« so nadalje prispevali: učiteljstvo osn. šole v Središču z upok. tov. ravnateljem A. Kosijem 75 Din, in učiteljstvo osn. šole Ptuj-okolica. — Prav iskrena zahvala! M. Kožuh, blagajnik.

Mladinska matica

—mm »Pirhi« v radiu. Članica iz Narodnega gledališča v Ljubljani je priredila dve pravljici iz »Pirhova« za otroško uro v radiu, in sicer »Hudička z belim repom« in »Najlepše plačilo«. Otroci so obe stvarci poslušali z velikim veseljem.

—mm Teslaova proslava. 28. t. m. bodo proslavile vse šole 80. letnico Teslovega rojstva s predavanji. Predavateljem je nujno potrebna za to knjiga »Tesla in razvoj elektrotehnike«, ki jo dobijo pri Mladinski matici po znižani ceni broš. po 20, vez. po 24 Din.

—mm Nevarnost je da ostanejo nekateri brez naših rednih publikacij. Letos bomo tiskali namreč le malo knjig več kot je naročnikov na »Naš rod«, zato je nevarnost, da ostanejo zamudniki brez njih. Tisti, ki ni-

so naročili vseh števil »Našega roda«, bodo hudo oškodovani, ker bodo letos knjige izredno lepe. Saj bi stala samo bogato ilustrirana knjiga »Čurimurčica«, ki izide v večbarvnem tisku s klišeji, drugje nad 30 Din. Cenjeni poverjeniki so naprošeni, da opozore zamudnike, da naročijo še zaostale številke »Našega roda«, dokler ni prepozno.

Šolski radio

—r XXIX. teden. Torek 12. maja proslava ob 60 letnici rojstva pisatelja Ivana Cankarja; izvaja »Ženska realna gimnazija v Ljubljani« po sledečem sporedu: 1. Dr. Pavel Karlin: Svečan prolog. — 2. Ivan Cankar: Govor. — 3. Pokopal sem svojo ljubezen... Pesem. — 4. Vrhnika, prečudni kraj! — 5. Josip Hatze: Majka. Solospjev. — 6. Majsko veselje. — 7. Skodelica kave. — 8. Tam sredi morja... Pesem. — 9. Dateljni. — 10. Dr. Anton Dolinar: Mamica. Dekliški zbor. I.—III.

Petek 15. maja: Skladatelj Vavken v besedi in pesmi, izvaja III. razred višje narodne šole Davorina Jenka v Cerkljah pri Kranju. Vodi šolski upravitelj tov. Josip Lapajna. Razpored: I. Kratka pojasnila o Vavknovih delih. 2. Petje: Domovini. Vigred se povrne. Mlin. Selsko veselje. Sveti križ. Misijonski zvon. Božična. Velikonočna. Krasen majnik. Blaga kraljica. Hvalo pojte. I.—III.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo 10. maja ob 16. uri predaval g. Okorn: Čelbelenje na med in rojanje.

Štanovska organizacija JUU iz društev Vabila

— JUU SRESKO DRUŠTVO MARIBOR DESNI BREG sporoča članstvu, da se dnevni red zborovanja v soboto, 16. maja t. l. v deški narodni šoli v Studencih spremeni v toliko, da se ob 10. uri vrši predavanje tov. Vranca o »Aktualnih pedagoških problemih« s koreferatom tov. Ledineka. Ob tej priliki bo tudi ogled podrobnih učnih načrtov, ilustriranih tednic in delovnikov. Hospitacija in poročilo o ekskurziji »Pedagoške centrale« na Čehoslovaškem se preloži na prihodnje zborovanje.

— JUU SRESKO DRUŠTVO V NOVEM MESTU bo zborovalo v soboto 16. maja ob 9. uri na osnovni šoli v Novem mestu. — Predava univ. prof. dr. France Veber — »Clovečanstvo, jedro narodne misli«.

— JUU SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA je na prošnjo nekaterih tovarišev upraviteljev iz tehničnih razlogov sklenilo preložiti zborovanje, ki bi se moralo vršiti v soboto dne 9. maja 1936 v Kranju, na dan 16. maja 1936, t. j. tudi v soboto. Dnevni red bo ostal neizpremenjen. Na svidenje! — Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V ŽUŽEMBERKU bo zborovalo v soboto dne 16. maja t. l. ob 10. uri dop. v Ambrusu. — To zborovanje bo poleg važnih stanovskih in šolskih zadev posvečeno v prvi vrsti gospodinjstvu. Predavala bo iz prijaznosti voditeljica gospodinjstev tečajev g. Zalokarjeva o temi: »Gospodinjstvi pouk in sodobna kmečka mladina«. — Praktično pa bo g. voditeljica pokazala s tečajnicami uspehe svojega dela v Ambrusu pri kosilu, ki ga bomo imeli v gospodinjstevnem tečaju. — Radi važnosti predmeta, ki je na dnevnem redu in ki je vpeljan z novimi učnimi načrti tudi v naše šole, vabimo prav lepo na ta majniški izlet vse tovarišice, v polnem številu pa tudi tovariše! Svojo udeležbo sporočite zlasti oddaljene šole šolskemu upraviteljstvu v Ambrusu. — Na svidenje! Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO LITIJA odpoveduje ljubljansko zborovanje sklicano za 9. t. m. za nedoločen čas. Ker še nismo prejeli ta mesec plač, smo intervenirali na merodajnih mestih, toda ker ni mogoče vedeti kdaj prejmemo mesečne plače, smo prisiljeni preklicati gornje zborovanje.

Poročila

+ JUU SRESKO DRUŠTVO GORNJI GRAD je zborovalo dne 4. aprila 1936. v Mozirju. Navzočih 35 članov.

Predsednik pozdravi novodošle tovarišice. Z lepimi besedami se spomni nedavno umrlega sres. načelnika g. Kandriča in umrlega tovariša Antona Skubina iz Šoštanja ter nakratko oriše njegovo trpljenje molno življenje.

Situacijsko poročilo: Vse nekako miruje. Disciplinska preiskava ni končana. Izvršile so se mnoge premešitve. — Uveden je disciplinski postopek za učitelje. Stanarine bo učiteljem nakazovala banovina in tudi šole bodo prišle najbrž pod banovinsko oskrbo.

Za delegata v akcijski odbor za postavitve spomenika kralju Aleksandru I. v Gornjem gradu se izvoli tov. nadzornik. Sklene se dati iz društvene blagajne 100 Din, vsak član našega društva pa prispeva po 10 Din. Predlog o bolniškem zavarovanju se sprejme z večino glasov. Sresko društvo šmarje pri Jelšah vabi za junij na zborovanje v Rog. Slatinu več sreskih društev in tudi tovariše iz savske banovine. Vršilo bi se pa samo v primeru, če se prijavi dovolj udeležencev in če ga oblasti dovolijo. Predlog se sprejme.

Tov. Počakaj referira o temi: »Vloga šole pri reševanju kmetijske gospodarske krize« Mnenja je, da manjka skupna smer udeleženj. Država je poklicana, da izvede široko organizacijo kmeta. Delo šole pa naj bi se usmerjalo v pripravljajanje in vzgajanje kmetijskih značajev za skupno delo. Dotaknil se je tudi problema delovne šole. Po referatu se je razvila živahna debata, kako obdržati odraslo kmetško mladino in o temeljih učiteljske obrazbe. Na predlog tov. Spindlerja se sklene, da nabavimo za sresko knjižnico vse knjige, ki so doslej izšle v založbi »Ekonomske enote«.

Pri slučajnostih so se slišale pritožbe nad kmetijskimi predavanji v radiu, ker ne zadovoljujejo. Dalje smo razpravljali o novih čitankah. — Tovariša Rainerjeva sta se odjavila iz društva, ker sta premeščena v drug srez.

A. Rozman, preds. Jadviga Golež, taj.

Novosti na knjižnem trgu

—k Proteus. Izšla je 4. štev. tretjega letnika Proteusa s sledečo vsebino: S. Antič: Kormoran. (Z eno sliko); Lavo Čermelj: O podzemskih vodnih tokovih Primorskega kraja. (S tremi slikami); P. Grošelj: Ivan Petrovič Pavlov in njegovo delo. Z enim portretom in petimi slikami. — Drobne vesti: Spodnja meja velikosti živih bitij. — Najmanjše znano solnce. — Novosti iz evgenike. — Naročnina na list znaša letno 50 Din. — Naročila je pošiljati na naslov: Prirodoslovno društvo v Ljubljani.

—k Sienkiewicz: Mali vitez. Založba »Evalite«, Ljubljana 1936. — »Mali vitez« je eno izmed najlepših in najpriljubljenejših Sienkiewiczjevih del. Neskrajsana izdaja ima 612 strani. Opremljena je okusno in tudi lepo ilustrirana. Tako je postalo vsem dostopno to lepo delo, zgodba malega viteza, gospoda Volodijevskega, njegove pogumne ženske Barbke in veselega viteza Zaglobe. — Knjiga »Mali vitez« je izšla v rodbinski knjižnici založbe »Evalite«. Ves njen letni program (10 knjig) stane z revijo »Prijatelj« vred samo 99 dinarjev ali 9 dinarjev na mesec. — Naroča se pri upravi »Prijatelja« v Ljubljani, Dalmatinova ulica 10.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 60 par. Najmanjši znesek Din 5.—

FR. P. ZAJEC
Izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

Novostenske slike!

1. Sarajevo,
2. Manastir sv. Nauma in manastir Gračanica,
3. Triglav, Bled, Peričnik.

Velikost slike 66 x 88 cm. — Cena sliki je Din 50.—
Slike so izdelane v bakrotisku in so odobrene od Ministrstva prosvete.

Naročila sprejema

KNJIGARNA »UČITELJSKE TISKARNE«
V LJUBLJANI

CENE NIZKE

dvokoles, otroških, igračnih, invalidskih vozičkov, prevoznih tričkljev, šivalnih strojev. — Ceniki franko.

»TRIBUNA« F. BATJEL, LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4
PODRUŽNICA MARIBOR, Aleksandrova cesta št. 26

KUPUJTE PRI TVRDKAH
KI OGLASUJEJO
V NAŠEM LISTU